

SCRISUL bănăţean

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ A UNIUNII JURNALIȘTILOR DIN BANATUL ISTORIC
COFINANȚATĂ DE CONSILIUL JUDEȚEAN TIMIȘ

DIRECTOR: VASILE TODI

SERIE NOUĂ - ANUL II NR. 3 (7) 2013

Jules Breton
Fată în pădure

Cornel UNGUREANU

Un colaborator asiduu al "Scrisului bănăţean"

Hristu CÂNDROVEANU

Nichita Stănescu sau Măreția frigului

Ion Marin ALMĂJAN

Urișul bun

Octavian DOCLIN

De demult mai de demult

Stere GULEA

De vorbă cu...

Victor NEUMANN

Perspective alternative asupra istoriei

Vasile TODI

Întâlnire de gradul zero

Viorel ROMAN

Moscova sau Roma?

Ion Pachia TATOMIRESCU

Necesitatea revenirii la numele antic

Vasile VIȘAOAN

Sângele bunecilor

Damian URECHE

Sadovenu

Mircea ȘERBĂNESCU

Șapte zile de poezie

Din poezia de dragoste a lumii

Vladimir SOSIURA
Ucraina

Albăstrele

Sinilii, pe șesuri, ce de albăstrele !
Și privirea dragei - tot o albăstreă.
Râu-n zări desface sinilii cordele,
Trec peste răzoare, eu și draga mea.

Anii se vor duce, vor zbura ca norii,
oameni vor culege flori, ca și acu.
Numai noi lipsi-vom, dar în lumea florii
albăstrele, poate, fi-vom eu și tu.

Un flăcău va duce fata pe cărare,
despre fericire păsări vor zvoni,
cu-ale noastre sfinte albăstrele-n floare,
ochii dragei sale va asemui.

Traducere de
Maria BANUȘ

Încă de la începuturile existenței *Scrisului bănăţean* Virgil Birou este un colaborator asiduu al revistei. O parte din „Lume fără cer” e republicată aici, ediția din 1947 fiind, așa cum am văzut, mai mult de uz propriu. În revistă scriitorul publică reportaje, schițe, cronici plastice, studii de istorie a Banatului. Am văzut că reportajele nu mai pot stârni, acum, interesul scontat și că adunate în volum, vor fi întâmpinate cu destulă răceală de critică. Interesante mereu sunt studiile de istorie, de istorie literară, culturală; ca și altădată, Virgil Birou vrea să slujească ideea excelenței provinciei. Se scrie în presa românească despre relații culturale (vechi) româno-ruse? Virgil Birou va scrie despre „Vechi legături artistice ale Banatului cu arta rusă”. Să îndrăznească cineva să conteste primatul bănăţean în materie de vechi legături! Studiul (*Scrisul bănăţean*, 10, oct. 1961, pp. 84-88) e, ca și altele, exclamativ. Documentația cercetătorului e teribilă, sunt consultate ziare române, germane, maghiare, practic inaccesibile azi. Apar primele studii despre Ioan Popovici-Bănăţeanul? Firavele reproșuri stârnesc supărările bătrânului erudit care scoate epistole inedite în care se scrie negru pe alb că infamantele acuzații (tânărul avusese un amor nepermis) ale „criticii burghezo-moșierești” provin din ura față de... În teritoriul său, scriitorul nu permite nici cel mai mărunț reproș protejaților.

Dar momentul cel mai elocvent, poate, al scriitorului este cel în care Virgil Birou pare a reveni la postura de îndrumător. „Consfătuirea cercurilor literare din regiunile Banat, Hunedoara și Oltenia” (căreia revista *Scrisul bănăţean* îi închină numărul 1/1963) îl așează în fruntea festivităților (secțiile proză) alături de Eusebiu Camilar. Maestru acum, Virgil Birou se confesează, entuziast ca întodeauna, mai adăugând și numele vreunui dascăl la modă:

„Nu intră în preocupările mele practica unor teoretizări și nici aptitudini de ordin didactic prea accentuate nu posed. Totuși am considerat că este de datoria mea să astâmpăr setea de a cunoaște a tinerilor fremătând nerăbdători în fața mea. Din amintiri, din învățăminte culese de pe paginile marilor reporteri, în frunte cu Gorki, din studii peste nopți albe, din peregrinări peste întinderi și prăbușiri în adâncuri, din iubirea față de omul muncitor, considerat odinioară de jos dar azi stăpân al destinelor sale și din dragostea față de natura care îl înconjoară, cu care se luptă și care chiar învinsă rămâne frumoasă, mai cu seamă dacă o modelează puterea mâinilor sale creatoare, s-au inseilat reportajele mele și din întrebările tinerilor de la Lipova crâmpetele de gânduri și cuvintele care urmează, cu un cuvânt reportajul despre mine însumi, creionat în mozaicul, pe care l-am oferit la Lipova acelor tineri iscoditori și pe care-l ofer aici și altora, în credința că măcar unuia îi va folosi.”

Bătrânul luptător pentru Banat acuză discuțiile despre reportaj de incompetență. Supărările pricinuite de întâmpinarea cărții sale sunt mari: reportajul, crede scriitorul, e privit ca o „Cenușăreasă”, de ignoranți feluriți, generic asemănători cu cei ce, altădată, ignoraseră Banatul.

Culegerea de poeme a lui Nichita Stănescu, *Măreția frigului*, nu este cea mai bună carte a sa de poezie - și totuși marchează un eveniment de excepție în evoluția lirică a autorului. Nu e niciun paradox în afirmația noastră. Vrem să spunem că în acest volum, Nichita Stănescu nu se depășește pe sine, cel din 11 *elegii*, *Necuvintele*, *Laus Ptolemaei* etc., în ce privește esențializarea substanței discursului său liric, dar realizează cu toate acestea o performanță: aceea de a ne oferi un *raccourci* al întregii lui creații poetice. Fiindcă, fără a fi o antologie, *Măreția frigului* îl reprezintă în toate ipostazele sale demiurgice. Cartea este un fel de onto-filogenie a poeziei stănesciene - până într-atât îi rezumă etapele parcurse de la debut încoace. Însăși metafora din titlu este semnificativă și rămâne definitorie în sensul de care vorbeam, *Măreția frigului* traducând conceptul de permanență a lucidității, adevărată cheie de boltă a poeziei autorului, neizbăvit căutător de certitudini.

De fapt, ce fel de poezie scrie Nichita Stănescu?

Profităm de prilejul ce ni-l oferă însemnările de față, pentru a-i puncta, dacă nu universul - măcar fruntariile, traiectoriile fulgurante. Cum să-l numim așadar pe Nichita Stănescu, ce succintă

definiție l-ar putea cuprinde fără să-i trădeze înțeleșurile majore ale operei de până acum? L-am putea zice un lanus al poeziei moderne, privind înainte și înapoi, în sine și în afară, din sine în afară în sine - din perspectiva lucrurilor; o necurmată meditație asupra eului, o tentație a esențelor, poezie de sondare a cunoașterii necunoașterii noastre. Amețitoare călătorie în jurul enigmelor, periplu infernal în spațiul abisal al *sinelui*, adesea cu superbia gratuității actului în seducătoarea lui frumusețe. Tantalică încercare de a atinge zări iluzorii, sindrom al conștiinței perpetuu traumatizate. Un poet în căutarea propriei identități și a identității lumii, tunel fără sfârșit spre o lumină niciodată căzută sub orizont. O conștiință singulară în fața singularității de mister a existenței. Unic și în privința filiațiilor, pentru a nu putea fi raportat la nimeni stăruitor. Bacovia, Barbu, Arghezi? Tangente, similitudini întâmplătoare, ecouri ce se pierd fără urmă în glasul atât de personal, numai stănescian al poetului. Marile personalități artistice sunt cotropitoare, asemenea imperiilor, își pun amprenta pe tot ce le iese în cale. Un poet de geniu, de altfel, este o retortă uriașă în care se toarnă din nou, retopită, toată materia lumii, rezultând de aici un nou univers, absolut de sine stătător.

Neconturat în *Sensul iubirii*, 1960, unde ne întâmpină accente macedonskiene, vitaliste ecouri barbiene, Nichita Stănescu avea să prindă profil foarte repede, încă de la a doua carte a sa, *O viziune a sentimentelor*, 1964 - adevărata prefață a poeziei sale ce avea să vină.

Îndrăznesc să afirm că sunt puțini actori în viață, în România, care să aibă un asemenea palmares artistic ca al actorului Vladimir Jurăscu. 335 de roluri interpretate în răstimpul a

65 de ani de teatru este o performanță uluitoare care nu cred că poate fi la îndemâna oricărui slujitor al scenei. Și tot atât de rari sunt actorii care au avut privilegiul să joace pe scenele a nouă teatre, alături de mari nume ale teatrului românesc: Miluță Gheorghiu, Margareta Baciu, Ion Lascăr, Margareta Pogonat, la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași, Ștefan Braborescu, Magda și Ion Tâlván, la Teatrul Național din Cluj, Ștefan Iordănescu, Vasile Crețoiu, Gheorghe Leahu la Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Timișoara, pe vremea în care trupa acestui mare teatru (atunci!) era alcătuită și din alți actori valoroși, precum: Ovidiu Iuliu Moldovan, Dora Cherteș, Florina Cercel, Eugenia Crețoiu, Miron Nețea, Gheorghe Pătru, Daniel Petrescu, Victor Odilo Cimbru, Geta Angheluță etc. Era fericitul timp în care Vladimir Jurăscu își încânta spectatorii jucând în piesele: „Oedip salvat” de Radu Stanca, „Troienele” de J.P. Sartre, „Despot Vodă” de V. Alecsandri, „Regele moare” de Eugen Ionesco, „Rața sălbatică” de Ibsen, „Viforul” de Delavrancea, „Mobilă și durere” de T. Mazilu, „Regele Lear”, de Shakespeare, „Trei surori” de Cehov, „Vlaicu Vodă” de Al. Davila, „Henric al IV-lea” de Shakespeare etc. La capătul acestei liste copleșitoare se află o altă mare realizare a actorului Vladimir Jurăscu, (alături de cea din „Regele Lear”), evreul Shylock din piesa „Neguțătorul din Veneția” de Shakespeare.

După un lung periplu prin teatrele din Craiova, București (Giulești) Iași, Cluj, Timișoara, Baia Mare, Satu Mare, Oradea, Petroșani, fermecătorul actor, putând concura, în acel timp, datorită frumuseții sale fizice, cu Florin Piersic, pentru rolul de june prim, își oprise pașii la Teatrul „Al. Davila” din Pitești unde sub ochiul scrutător al mării regizoare Marietta Sadova va juca „Meșterul Manole”, piesă semnată de Valeriu (Bartolomeu) Anania. Spectacolul a avut loc, după mărturisirea maestrului Jurăscu, în aer liber, în preajma Mănăstirii Curtea de Argeș. Spectatori, iubitori ai teatrului din Pitești, autorități ale timpului, oameni de cultură, dar și sute de țărani din împrejurimi, fie aduși cu forța, după cum se obișnuia în acele timpuri, fie veniți de bună voie, din curiozitatea nativă a țaranului român. Relatează actorul, cu farmecul lui cunoscut de povestitor, că la finalul reprezentației s-a așternut o liniște adâncă peste acele locuri. O liniște de piatră, se zice cu îndreptățire. Au rămas încremeniți, cu răsuflarea tăiată, neștiind ce se întâmplă, actori, regizor, echipa tehnică. Apoi, din spre mulțime s-a auzit un muget, ca un vuiet de ape, după care mii de căciuli au țâșnit spre țăriile cerului, și într-o învălmășeală înfricoșătoare, spectatorii s-au repezit să-i atingă, să-i îmbrățișeze pe actori, fiecare din ei preocupat să obțină o bucățică din îmbrăcămintea... meșterului Manole.

Așa se face că din costumul vestitului și tragicului meșter au mai rămas, în finalul acestei nebunii fără precedent, doar câteva zdrențe. Dacă lucrurile s-au petrecut astfel, și nu am nici un motive să mă îndoiesc de spusele lui Vladimir Jurăscu, știindu-l a nu fi unul din cei ce obișnuiesc să rostească neadevăruri, atunci îmi spun că merită să mori, după ce ai trăit un asemenea moment, momentul clipei faustiene.

Dacă Vladimir Jurăscu ar fi numai un mare actor, recunoscut și prețuit de unii, contestat și negat de alții, după blestemata tradiție românească (dovadă și surditatea, orbirea sau reaua credință a UNITER-ului care uită sau ignoră să încoroneze cu premiul său opera acestei personalități care a „ars”, dăruind teatrului șaiszeci și cinci de ani din existența sa) poate că m-aș fi declarat mai puțin impresionat. Dar Vladimir Jurăscu nu este doar un dăruit, ci și un dăruitor. Nu cunosc persoană, sau instituție, care să-i fi cerut ajutorul, contribuția lui ca artist și ca om, la care el să nu fi răspuns prompt, necondiționat. În general artiștii (nu mă refer la cei ce doar poartă această nobilă titlatură) pretind, și pe bună dreptate, recompense materiale, pentru prestația lor. Vladimir Jurăscu n-o face, decât rareori. El, risipitorul, generosul fără limită, dăruiește din preaplina talentului său, din preaplina inimii sale. Om sau animal, aflați în suferință sau

nevoi, găsesc la Vladimir Jurăscu un umăr de reazem, o vorbă, o mângâiere, un ajutor. Cunosc câțiva tineri pe care maestrul i-a pregătit, în timp record, fără să le ceară un sfanț, pentru institutul de teatru. După ce au reușit, unii din ei chiar au uitat să-i mulțumească. Atunci l-am văzut suferind ca un copil urgisit, neînțelegând ingratitudea omenească.

Iubitor fără saț de poezie, rostitor de înaltă clasă de versuri, Vladimir Jurăscu îi iubește cu ardoare pe: Eminescu, Coșbuc, Goga, Arghezi, Blaga, Bacovia, Minulescu, Topârceanu, Ion Barbu, Labiș etc., pe toți marii noștri poeți, dar și pe alți poeți ai României și ai lumii, printre care, cu

osebire, pe rusul Serghei Esenin. În zeci și zeci de spectacole, la emisiuni de radio și televiziune, la întâlniri cu oameni de artă și cultură, cu elevi și studenți, Vladimir Jurăscu își farmecă ascultătorii cu magia talentului său.

Vladimir Jurăscu este totodată un om al Cetății. Nimic din ceea ce se referă la viața culturală, socială, urbanistică a Timișoarei nu-i este străin, nu-l lasă indiferent. O vreme a asaltat primăria cu telefoane, anunțând-o că o bucată din parapetul podului „Tinereții” (Episcopilor) s-a prăbușit. A fost multă vreme nemulțumit de trotuarul lamentabil din fața Catedralei și a Grădinii de vară a „Capitolului”. Când au început lucrările la ambele, s-a bucurat ca de propria-i izbândă. Râde cu încântare când îi spun că alea de la pod la Catedrală s-ar putea numi pe drept Aleea Vladimir Jurăscu. Poate pentru acest lucru, pentru preocuparea sa față de obrazul și civilitatea urbei, dar, firește, înainte de orice pentru contribuția sa imensă la viața artistică a Cetății, a fost declarat Cetățeanul ei de Onoare. Onoare pe care Timișoara și-o atribuie sieși, sprijinind și cinstind asemenea personalități.

Gândurile mele dau înconjur, cu frățească iubire, omului și artistului Vladimir Jurăscu, rugând Pronia Cerească să-l ocrotească și să ni-l lase alături încă mult timp de acum încolo, spre bucuria noastră, a Cetății și spre slava Artei.

iar eu
într-o altă viață
de demult mai de demult
am fost Calul Mariei Tereza,
legendarul armăsar, folosit exclusiv de slăvita

prozatorului Ion Marin Almăjan, autorul cărții de neimitat,
„Mătușa mea Maria Terezia”

Împărăteasa, care i-a adus
pe bunii și pe străbunii tatălui meu
pe aceste meleaguri, la Păgină,
a lui Matei, numită mai pe urmă,
ca să facă stânenji și cărbune de lemn.
Primiți cu drag de frațuți
de cei ai locului,
cum ar veni,
au fost porecliți bufeni
adică făcători de bufe.

...

O, dar și în viața de acum
când am ajuns spre sfârșitul ei
aș vrea să fiu Calul Mariei Tereza
armăsarul acela năzdrăvan...

(așa se face
că unii se miră
când încă mai aud
nechezatul meu liric)

Stere Gulea de vorbă cu Vasile Todî

Toamnă, toamnă tomitană, frumoasă, atâta cât poate fi toamna frumoasă la Pontul Euxin. Așezați la o masă cu doar două scaune, înțeleg astfel că masa a fost pregătită din vreme doar pentru noi doi, tacem îndelung. Moromețian. Dar oare cum tăcea Moromete?

Marea se vânzolește la picioarele noastre, tulburându-ne bucuria tăcerii. Să taci alături de Stere Gulea e... grandios!

Stere Gulea aparține fârșiroșilor, cel mai educat trib al neamului machedon. Singurul din sânul căruia se ivesc artiștii și scriitorii. Caragiale, Vraca, Eliza Petrăchescu, Goga, Eftimiu, Floria Capsali, al cărei bunic matern a fost tatăl actorului Ion Manolescu, Toma Caragiu, Papaiani, sunt nume care ne ajută să înțelegem mai ușor de ce Gulea și nu altcineva a reușit să dea viață pe peliculă, peliculă-document, unei realități autentice pe care geniul lui Marin Preda a făcut-o traductibilă într-un roman. Un roman neterminat cum îl socotea autorul, deși ambele volume sunt scrise din prudență, în așa fel încât să poată fi citite împreună și să pară că nu mai au nevoie de altele.

Ei bine, dacă Preda a dat noblețe și greutate îndeletnicirii sale scriitoricești cu Moromeții, atunci și Gulea, și-a aureolat profesia prin desăvârșirea acestei capodopere pentru cinematografia românească.

Și oare despre ce altceva, am fi putut vorbi la cea dintâi întâlnire a noastră, dacă nu despre...

Vasile TODÎ

Cum l-ați cunoscut pe Marin Preda?

- L-am cunoscut prin Toma Caragiu care, după ce a văzut un film de televiziune făcut de mine, după Matei Caragiale s-a arătat mai apropiat de dorința mea de a lucra Moromeții.

-Cu atât mai mult, bănuiesc, cu cât genialul Toma, știa că romanele lui Preda, au un remarcabil potențial cinematic. Și cea mai pertinentă definiție a tehnicii sale narrative, care explică în subsidiar șansa unei transpuneri reușite a operei pe ecran, a dat-o Marin Preda însuși: „Infirm această caracterizare a prozei mele drept proză de analiză. Dacă prin comportamentism înțelegem că nu înfățișăm cu precădere gândurile eroilor, ci căutăm să ne dăm seama la ce se gândesc, urmărindu-le comportarea, fără să eliminăm deliberat și programatic analiza, atunci eu sunt un astfel de scriitor, comportamentist. Rareori, cum am spus, fac o investigație directă în gândirea unui personaj, ca să indic sursa acțiunilor sale. Prefer să înfățișez omul în mișcare, iar mișcarea o văd când din afară, când din perspectiva eroului. Cum era Toma Caragiu?

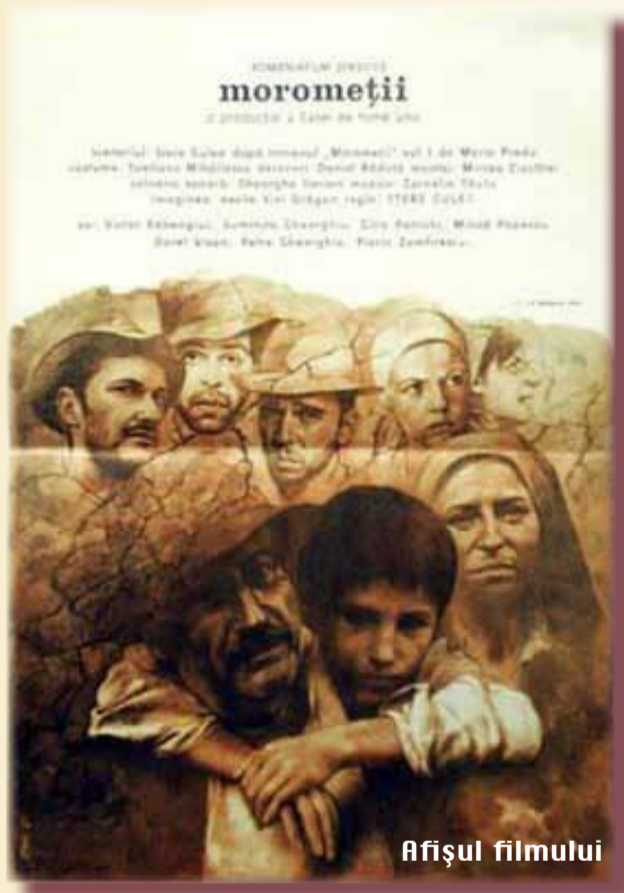
- Toma era un om care împingea lucrurile. O forță, era o forță. Avea o energie extraordinară. Era tonic chiar atunci când era trist. Pentru că avea și el o parte ascunsă unde își păstra tristețea. O parte bine ascunsă, el fiind un om extrem de pudic și de elegant.

- Și purtător de olimpiadă ironie.

- Ironie frumoasă. Ironie dulce. Îmi amintesc cum odată, după un spectacol, Caramitru vorbindu-i despre mine, a fost întrerupt de Toma cu vorbele: Ce-i domnule cu Gulea, toată ziua îmi vorbești de el, cine-i ăsta?

Apoi, după ce m-a cunoscut, el și-a fixat

așa ca un deziderat să-l convingă pe Marin Preda, să fie de acord ca eu să fac Moromeții. Și atunci l-am cunoscut pe Preda. Ei fiind doi mari oameni, care se respectau enorm. Se vedeau des și se prețuiau cu egală măsură. Nu rareori luau masa împreună. Și uite așa,

Afișul filmului

Toma care avea o casă la Periș a organizat o masă cu intenția clară de a-l convinge pe Marin Preda ca eu să fac Moromeții. Era în preajma Paștelui și urmând tradiția, el a pregătit un miel ca la aromâni. Mi-a invitat și părinții și, firește, pe Marin Preda.

Preda era fascinat de ce poate face bucătăria aromână din miel. Încet, primăvăratic în primăvară, Preda a ieșit frumos din discreția lui țărănească. S-au înfiripat discuții elegante dar, până la urmă, Preda s-a închis în scepticism. Era un om cu picioarele bine așezate pe pământ, însoțit uneori de umbra sărăciei în care se născuse.

- Da, Preda era angoasat de sărăcie, dar spre cinstea sa, sărăcia în care a crescut, nu a reușit să-i diminueze resursele demnității.

- Da, dar era marcat de spectrul sărăciei, și din acest motiv, la el, orice se convertea printr-un „ce câștig”?

- Pragmatic.

- Excesiv.

- I-ați înțeles ezitarea?

- Da. Se făcuse un film după Marele singuratic de care el nu era mulțumit.

- Cum a primit Toma acest eșec?

- A fost destul de afectat de nereușită. Poate că din acest motiv m-a susținut ulterior necondiționat, să fac primul film numit „larba verde de acasă”.

- Da, Caragiu era posesorul unui caracter generos. Mă gândesc, amintindu-l pe Toma, la vorbele lui Goethe, care conchidea în stilul lui Descartes: „Caracterul, în mare și în mic, se reflectă în omul care urmărește în fiecare clipă lucrul pe care se simte în stare să-l facă”.

- Vreau să spun că un om aflat la început de carieră, dacă nu are șansa să întâlnească un gest generos îi va fi foarte greu să izbândească spre culmi. Eu după „larba verde de acasă”, am mai făcut filme, dar Toma nu mai era. Preda, nici el. Și atunci am ajuns la momentul la care am îndrăznit. Îndrăzneala mea a surprins pe mulți. Chiar și pe mine. Și asta pentru că era extrem de riscant, Moromeții fiind o carte de identitate maximă pentru literatura română.

- Mărturisea odată Preda: „Cruzimea, josnicia, omorurile și spânzurările întâlnite des la Rebreanu și Sadoveanu, și existente de altfel și în viața țăranilor, nu și-au mai găsit loc în universul meu scăldat în lumina admirației.” Ei bine, maestre Stere Gulea, ați

(continuare în pag. a 5-a)

Stere Gulea de vorbă cu Vasile Todî

(urmare din pag. a 4-a)

reuşit să ne convingeţi, în alb şi negru, că şi în creaţia dumneavoastră, sentimentele sunt adevărate. Şi în această strădanie, ca spectator, salut un gest de curaj.

- Ori reuşeam, ori îmi frângeam gâtul.

- Şi curajul maestre, se pare că are treptele lui de naivitate... Selecţia actorului pentru rolul lui Moromete a fost dificilă? Şi vă întreb acest lucru, convins fiind că Preda avea dreptate atunci când a observat că un ţăran, chiar dacă ajunge doctor în filosofie, tot ţăran rămâne.

- Şi da şi nu. Exista o pleiadă de actori remarcabili din care unii capabili să-l interpreteze pe Moromete.

- Cum aţi ajuns la Niculae?

- Căutam, făceam căutări prin şcoli în special prin şcoli de ţară.

- Nu de oraş?

- Nu.

- Şi unde l-aţi găsit?

- Într-o comună, lângă Alexandria.

- Aţi urmărit ulterior evoluţia aceluşi copil, Marius Badea pe numele său, care în film l-a interpretat magistral pe Niculae, fiul cel mic al lui Ilie Moromete?

- Da. N-a îmbrăţişat cariera de actor. Este absolvent al Academiei de Ştiinţe Economice şi are o afacere în domeniul panificaţiei.

- Aţi găsit un copil înzestrat cu o inteligenţă mult peste medie şi la sfârşitul filmărilor, aţi lăsat în urmă un om!

- Da, avea o inteligenţă extraordinară şi de acest lucru îţi dădeai seama privind-i ochii.

- La acele ferestre ale sufletului se vedea că cineva este înăuntru?

- Evident. Filmul se face din detalii, din lucruri care aparent par lipsite de importanţă.

- Ce avea el atunci când l-aţi văzut ca să vă convingă să-l alegeţi pentru un rol care putea copleşi un copil ?

- Avea datele primare pentru film. Nu era copleşit de emoţie. Copilul acesta m-a convins repede. Avea o voce uşor umbrată de tristeţe. Şi ochii.

- Adaptabil la lumina personajului?

- Da. Pe toată durata filmului nu avea nevoie de multe indicaţii, astfel încât colaborarea cu el a fost o încântare.

- Avea un reper, un punct de orientare ?

- Rebenjiuc reprezenta pentru el punctul de reper. L-a intuit perfect, susţinut şi de o capacitate de selecţie fără greş.

- Unde aţi filmat „Moromeţii”?

- Tot aşa, căutând mult. Nefiind dornic să reconstitui prin decoruri. Deşi eu cred în reconstituire, în autenticitatea reconstituirii, dar nu o preţuiesc. Filmul, cum vă spuneam, se face din detalii, din lucruri, care aparent par lipsite de importanţă.

- Şi unde v-aţi aşezat tabăra de creaţie?

- În Teleorman. Un sat care se numea Talpa, Talpa Ogrăzile, şi care nu cerea multe modificări.

- De multe „tălpi” aţi avut parte pe durata filmărilor şi ca un făcut, comuna unde aţi

La ferăria lui Iocan

filmate are un număr impresionant de... „tălpi”: Talpa Ogrăzii, Talpa Biscoveni, Talpa Poştii. Filmările au durat mult?

- Cam patru luni.

- Patru luni pentru o capodoperă!

- Şi au mai fost şi presiunile.

- Tălpile! Tălpi ideologice?

- Da. Se crease nu ştiu de ce, o atmosferă deosebit de potrivnică filmului.

- Domnule Gulea, maestre, v-aţi apropiat cu temere de personajul Ilie Moromete?

- Vezi tu, noi doi fiind, ş-mini ş-tini (n.m. - şi eu şi tu) aromâni de origine, deci oameni ai muntelui, ne-am teme, privind printr-o prismă regionalistă, că fiind el Moromete, om de la câmpie, poate duce la o cerinţă anume. Eu am încercat însă să mă apropiu de Moromete în asemenea fel încât să pot reda cât mai fidel modul de viaţă şi de gândire al său.

- Ei bine, la acest personaj, Ilie Moromete, ajuns prin dumneavoastră, erou de cinema, ce latură a piramidei sale umane v-a impresionat?

- Personal, la Moromete importantă mi s-a părut partea umană, mai mult chiar decât

patina sărăciei existentă pe calota pălăriei.

- De ce se teme un regizor ca dumneavoastră?

- De inautenticitate.

- Cum este regizorul, Stere Gulea văzut de actori, de colaboratori?

- Aşa cum mă judecă ei.

- Păi ştiţi dumneavoastră ce spun ei?

- Păi... nu ştiu.

- Ce poate şi ce nu vrea să poată regizorul Stere Gulea?

- Eu pot să influenţez, dar nu să impun. Nu fac parte din regizorii care merg chiar pe depersonalizare ca mod de lucru.

- Ce vă deranjează?

- Modul mult prea larg în care se aşează în România de azi, seriozitatea muncii.

- Cu cine din actorii români de origine aromână v-ar fi plăcut să lucraţi?

- Mi-e teamă să nu nedreptăţesc, să nu greşesc. Sigur cu Toma.

- Cu Vraca?

- Vraca era actor de teatru şi eu acolo nu mă bag.

- Dar Brâncoveanu ?

- Da, dar tot actor de teatru a rămas. Mi-e greu să aleg

pentru că aromânii au dat mulţi actori, mari, uriaşi. Vraca, aşa cum spuneai, Caramitru, Nicu Constantin, şi mulţi, mulţi alţii.

- Nu am vorbit deloc, despre un alt mare specialist român, de care vă apropie atât profesia cât şi limba.

- Dan Piţa?

- Exact.

- Dan este un nume consacrat. Suntem colegi şi prieteni. Tatăl lui era din neamul avdâliaţilor şi a fost ofiţer de carieră cu grad de colonel.

Dar fiindcă veni vorba de Dan şi de artiştii de origine aromână, vreau să-ţi spun ceva.

- Vă ascult.

- Vasile dragă, dintre toţi aromânii care slujesc teatrul şi filmul românesc, că-i Dan Piţa ori Ion Caramitru sau alţii, eu vorbesc cel mai bine limba noastră! (Râde, râde frumos - n.m.)

- Ce nu ştiţi şi ştiţi că nu vreţi să ştiţi, Stere Gulea?

- Nu ştiu să umilesc oamenii.

VICTOR
NEUMANNPerspective
alternative
asupra istoriei

Statistica populației Timișoarei interbelice realizată de statul român arată transformările social-culturale, dar și continuitatea în relația dintre majoritate și minorități (vezi criteriile și noțiunile uzitate în Recensământul general al populației României din 29 decembrie 1930, editat de dr. Sabin Manuilă, Vol. I-X, Editura Institutului Central de Statistică, București, 1938-1940). Categoria de identitate care deține puterea se schimbă comparativ cu epoca anterioară, „naționalitatea” sau etnocultura devenind esențială în mentalitatea recențentului.

În vreme ce politica de maghiarizare avusese ca obiectiv asimilarea lingvistică și cetățenească a locuitorilor părții ungare a Monarhiei, românizarea a introdus politica diferențelor în funcție de origini etnoculturale și de numărul persoanelor existente în comunitatea respectivă. Pentru recențent, noțiunea

de „naționalitate” fusese echivalentă cu aceea de neam (semnificația în română fiind aceea de trib). În felul acesta, cel ce clasifica avea să considere că oferă date precise, fără ambiguități. Vechile criterii, limba și religia, nu dispar, în schimb, dobândesc noi sensuri. Statistica locuitorilor Timișoarei din anul 1930 (Recensământul... Vol. II, Neam, limbă maternă, religie, București, 1938, p. 468-469) sugerează faptul că statul român era preocupat de ideea de națiune, respectiv

de apartenența la o naționalitate. Fusese o tendință generală a statelor nou constituite după primul război mondial și care era inclusă în limbajele social-politice esențialiste și care a generat ideologiile belicoase și conflictele interstatale din al Doilea Război Mondial. Definirea identității potrivit apartenenței „etnonaționale” generase o nesiguranță, orașele și regiunile în care coabitau o majoritate și mai multe așa-zise minorități presupunând integrarea diversității de culturi, religii și istorii, dar și nuanțări atunci când era vorba de identitatea persoanei sau a grupurilor. La vremea respectivă, circa 30% din populația României aparținea unui alt grup cultural, respectiv unei alte „naționalități” decât aceea română, ceea ce nu era relevant din punctul de vedere al Timișoarei și timișorenilor.

În literaturile istorică și sociologică din România, dar și în presa interbelică de limbă

română, termenul de „străin” definea pe cel ce provenea dintr-o altă țară, precum și pe minoritarul din interiorul granițelor statului. Perspectiva de acest fel o dezvoltaseră puțini intelectuali ai Timișoarei timpului, folosind drept loc de afirmare Revista Institutului Social Banat-Crișana. *Buletin Istoric* (1933-1946), publicată sub egida Institutului Social Banat-Crișana. Revista, la fel și Institutul, erau conduse de Cornel Grofșorean, unul dintre primarii Timișoarei anilor 1930. Modelul fusese preluat de la Institutul Social Român din București, respectiv de la Institutul de Cercetări Sociale ale României. Fusese subordonat ideologiei centraliste și influențat de ideologia etnonaționalistă, ideologie vizibilă în articolele colaboratorilor revistei: Emil Botiș, Cornel Grofșorean, Aurel Bugariu, Coriolan Buracu, Aurel Ciupe, Aurel Cosma jr., Gh. Cotoșman, Anton Golopența, Ilie Groșianu, Romulus Ladea, Octavian Lupaș, Ioachim Miloia, Iosif Nemoianu, Petru Nemoianu, Melentie Sora, Ion Țenchea, Traian Topliceanu. Prin urmare, modelul nu era inspirat de contextul local și nu servea interesele tuturor locuitorilor orașului.

¹ Din păcate sensul peiorativ al noțiunii, căci nu poate fi altul deîndată ce cetățenia și nu originile culturale reprezintă liantul și garantul principal al drepturilor omului, se regăsește până în ziua de astăzi în terminologia unora dintre cei mai pregătiți și influenți jurnaliști din România. Sintagma de genul „acești străini născuți printre noi” a fost folosită în prezentarea personalității lui Klaus Iohannis, primarul Sibiului, recent ales în conducerea Partidului Național Liberal. Cf. Emil Hurezeanu, interviul luat de Cosmin Prelipceanu în ziua de 1 martie 2013 pe postul de televiziune DG 24.

La scurt timp după desăvârșirea împărăției, Dumnezeu, domnind peste propria creație, odihnea liniștit în lumina cerească, privind conciliant, spre omul abia terminat...

- Ce-i Pătrule? întrebă Domnul, sfântul drag Lui, simțindu-l venind dinspre Grădina Raiului, ajunsă pârlăoagă după ascultarea bărbatului.

Pătru, așezat lângă Dumnezeu, tăcea. Tăcea ușor împovărat și ușor îndurat. Căzuse pe gân-

duri, gânduri pe care Dumnezeu i le putea citi pe frunte, dar vroia să-l audă pe Pătru, rostindu-le.

- Doamne, zise Sfântul Petru privind la îngerul ce se închina în oglinda cuvintelor, Doamne, omul e fericit, e fericit chiar și după ce i-ai dat femeia!

Și atunci, Dumnezeu, zâmbind marmorat, oftă și îngădui bătrânețea.

VASILE
TODIÎntâlnire de
gradul
zeroVIOREL
ROMANMoscova sau
Roma?

Prognozele pleacă de la premise. În ceea ce urmează ele sunt ale decalogului iudaico-creștin. Două miliarde de creștini sunt factorul hotărâtor al civilizației. De la ei pleacă impulsurile teologice, filosofice, culturale, politico-sociale și tehnico-științifice. Așa cum legiunile Imperiului Roman (singurul din cele opt la anul zero, care a supraviețuit și s-a metamorfozat în Sfântul Imperiu Roman, UE, USA, NATO și decide soarta lumii) au pregătit terenul creștinismului, tot așa colonialismul, imperialismul și globalizarea pregătește terenul standardelor de civilizație.

Trauma creștinismului este Marea Schismă din anul 1054, care a generat un perpetuum Război Rece, o Cortină de Fier despărțitoare între ortodocși și occidentali și mai ales imensul eșec din anul revoluționar 1989, când dorința fierbinte de refacere a unității creștine a rămas neîmplinită cu consecințele dramatice, din ce în ce mai vizibile atât în est cât și în vest și care determină soarta neamurilor, mai ales a românilor de la Limes, între Imperiu și Barbari.

Până în 2030 complexul militar-industrial din SUA, cultura anglo-mozaică va pierde din puterea actuală, dar va rămâne dominant în competiție cu America Latină, Africa de Sud, India și, nu în ultimul rând, China.

Succesul creștinilor din Hong-Kong și Macao e greu acceptat de confucianiști dar când China comunistă devine creștină (azi sunt 20 de milioane) umanitatea va descoperi o nouă dimensiune, ca după descoperirea Lumii Noi. Și creștinii din India, Goa, Kerala, Japonia, Orientul Apropiat, au aceeași misiune de integrare și adaptare la codul de comportament occidental: contract, disciplină și muncă. Această modernizare laică tehnico-științifică pregătește terenul creștinizării universale.

Moscova, a treia Romă, a inițiat dialogul cu Roma și SUA, a renunțat pașnic la Războiul Rece, la Cortina de Fier, la umilitorul Lagăr ortodoxo-comunist dar, nu l-a înțeles pe Fericitul Ioan Paul II, n-a avut forța să contribuie la refacerea unității creștine. În consecință Rusia e puterea cea mai imprevizibilă. Pentru că Rusia aspiră la refacerea imperiului. Proiect cu picioare de lut, pentru că rușii sunt tot mai puțini, exportă numai materii prime, iar vecinii devin tot mai puternici. Un cerc vicios. Asta ne îndreptățește să sperăm că Moscova și Roma vor găsi un „modus vivendi” înainte de aniversarea unui mileniu de la Marea Schismă.

În acest context geopolitic românii, dezmembrați de Stalin și Hitler, sunt între ciocan și nicovală, adică, între Rusia, Uniunea Europeană și NATO.

Romania e integrată formal în lumea euro-atlantică, în schimb Biserica Ortodoxă se orientează spre Moscova, iar cea Unită cu Roma este persecutată. Rezultatul e un blocaj, care a dus deja la emigrarea a peste trei milioane de tineri spre vest.

În Moldova situația este și mai dramatică. Transnistria este ocupată militar. Biserica Ortodoxă este și ea direct obedientă Moscovei. Pretutindeni, corupție, clientelism și nepotism oriental.

Românii supraviețuiesc acum ca într-o sală de așteptare CFR și nu știu nici în ce direcție, nici în ce tren să urce: Moscova sau Roma? Pentru că au înfăptuit Unirea din 1859, 1918, moldo-valahii au convingerea că sunt model de urmat. Ei nu realizează că linia Școlii Ardelene duce la emanciparea națională, socială și că numai o sinteză a ideii cu fapta, oferă șansa depășirii blocajului actual.

Cum va evolua chestiunea românească? Va avea loc reunificarea, va fi depășită sărăcia din cele mai sărace țări din Europa? Se va lua o decizie majoră? Se va bate pasul pe loc? Hotărâsc vrășmașii? Aceste întrebări și mai ales răspunsurile generează o cascadă de consecințe pe care le cunoaștem din viața lui Mihai Viteazul, Inocențiu Micu-Klein, Samuil Micu, Maior, Vladimirescu, Bălcescu, Cuza, Antonescu, Ceaușescu, Iliescu, Constantinescu, Băsescu.

Nu este exclus ca moldo-valahii să redevină sclavii satrapilor orientali, tot așa cum e posibil ca prin dialogul cu occidentalii, început de Fericitul Ioan Paul al II-lea la București, și unirea cu Roma să renască România Mare, occidentală și prosperă.

Se dovedește a fi imperios-cunoscută Europei sinonimia totală, de noblețe, pelasg / pelasgi > valah / valahi (sau vlah / vlahi, bolohovean / bolohoveni, olah / olahi, vlas / vlasi, bănăţean / bănăţeni, maramureşean / maramureşeni, ardelean / ardeleni, moldovean / moldoveni etc.) – români (dacoromâni). Evidențiată sinonimie de noblețe de mai sus se datorează unei impresionante realități lingvistice și istorice din tot spațiul Pelasgo-Daciei îngemănat (după Reforma Zalmoxianismului din orizontul anului 1600 î. H.) cu spațiul Pelasgo-Thraciei, întrucât, valahii contemporani (atât cei nord-dunăreni cât și cei sud-dunăreni) sunt urmașii pelasgilor; etnonimul pelasg / pelasgi, în lucrarea multimilenară a legilor lingvistice, a devenit contemporanul valah (vlah) / valahi (vlahi), fapt demonstrat în studiile / lucrările din ultimele decenii, astfel: în etnonimul Pelasg – care a evoluat în contemporanul Valah / Vlah, desemnând: „cei mai vechi și cei mai înțelepți oameni albi ai pământului (Europei)” – se evidențiază, în petrecerea mileniilor, următoarea lucrare a legilor fonetice: oclusiva explozivă, bilabială, surdă, p-, din Pelasg, cu atestare mai întâi la Carianul Herodot, în Istorie (I, 57, II, 50 / 52, 56, IV, 145, V, 26, VI, 136 / 140, VIII, 44 etc.), în orizontul anului 432 î. H., cunoaște „sonorizarea” în b-; grupul consonantic -sg-, „pierzând” constrictiva / fricativa dentală surdă (s), se reduce la oclusiva postpalatală sonoră, -g-, etnonimul înfățișându-se către orizontul anului 551 d. H., în semnificativul Belag, permițând la rostire, în perechea consonantică postpalatală, c / k – g, „surdizarea” sonorei, Belac, și – la formarea pluralului – palatalizarea: Belagi > Belaghi > Belachi. Prin istoricul dacoromâno-moesiano-

got, Iordanes (aprox. 531 – 592), prin celebra sa lucrare din anul 551, Getica (69), se certifică și derivatul belagin / belagine < Belag- + suf. -in (pentru feminin: belagine) – „ceea ce este al Belagilor”: «Nam ethicam eos erudiens barbaricos mores compescuit; fysicam tradens naturaliter propriis legibus vivere fecit, quas usque nunc conscriptas belagines nuncupant...» / «El (Deceneu) i-a învățat etica, dezvățându-i de obiceiurile lor barbare, i-a instruit în științele fizicii, făcându-i să trăiască după legile naturii; transcriind aceste legi, ele se păstrează până astăzi, sub numele de belagine...».

Înainte de orizontul anului 1199, etnonimul Belac deja cunoscuse sincopa lui -e- (Blac), ori redeschiderea-i sub influența accentuatei vocale din silaba secundă (Balac), „fricativizarea” / „labiodentalizarea” oclusivei inițiale (p- / b- > v-) și „fricativizarea” / „laringalizarea” dinspre plural a consoanei finale: Vlac > Vlachi > Vlah; în unele documente redactate în latina medievală mai apare și nesincopat, cu -e- > -a-: Ioan / Ioniță Asan «ilustri Blacorum / Valachorum regi [...] Blaciae provinciis constituti...»; din Blac / Balac, prin sufixare cu -an și apoi cu -ic / -ică, a rezultat: Balcan / Balcanică, însemnând „ceea ce este pelasgo-daco-thrac / valahic, sau dacoromânesc / românesc”.

Din Istoriile lui Herodot (supra), se relevă faptul că Pelasgii / Vlahii (Valahii) – adică Dacoromânii / Români – sunt cei mai vechi locuitori ai Europei, de dinaintea Elenilor / Grecilor, că sunt Thracii Peninsulei Balcanice, Italice etc.

Toponimul Pelasgia > Belachia / Blachia (în documentele evmezice: La Grande Blaqueie – Blachia Mare; la cronicarul Imperiului Latin, Geoffroy de Villehardouin, în „De la conquête de Constantinopole”: «Blachie la Grant») > Valahia înseamnă „țara Pelasgilor > Belagilor / Belachilor > Valahilor / Vlahilor”, adică țara Dacoromânilor / Românilor, cea mai veche țară a Europei, întinsă de la Alpi la Don și Marea Getică / Neagră, și de dincolo de Carpații Nordici până la Marea Mediterană (Marea Thracică / Egee).

Toponimul Peninsula Balcanică (>Balcanică) își lămurește semnificatul dintâi în „peninsula Pelasgo-Daco-Thracilor / Valahilor, adică a Balachilor > Valahilor (Dacoromânilor / Românilor)”; oronimul Munții Balcani, desemnează, firește, „munții Pelasgo-Daco-Thracilor / Valahilor, adică ai Balacanilor > Blachilor > Valahilor (Dacoromânilor / Românilor)”.

Până către mijlocul secolului al XX-lea a existat o conștiință națională a Valahimii (Dacoromânității), atât la nordul cât și la sudul Dunării – sacrul fluviu ce brăzda Dacia lui Burebista / Regalian; apoi, aceasta a fost dinamitată sistematic de cercuri internaționale cu meschine interese. Privitor la existența acestei conștiințe naționale valahice, doar două exemple: în 1780, doi reprezentanți ai iluministei Școli Ardelene, Gh. Șincai și Samuil Micu, elaborează și tipăresc „Elementa linguae daco-romanae sive valachicae” / Elemente de limbă dacoromână sau valahică, titlu din care se vede clar sinonimia Valah – Dacoromân / Român (la nordul Dunării, în Transilvania, nu numai la sudul Dunării, cum zic, în 1958, lexicologii stalinisti / proletcultiști, în Dicționarul limbii române moderne); în ianuarie 1840, spre a pregăti re-Unirea valahilor din Moldova și Muntenia sub numele antic al țării, cel de Dacia, Mihail Kogălniceanu editează revista Dacia literară. Dar imperiile aceluși anotimp n-au permis așa ceva. N-au permis nici denumirea statului nostru cu sintagma Principatele Unite ale Valahilor, ci numai pe cel de România, nume ce, în ultimele trei decenii (prin prescurtările „internaționale”, ori prin „derivatele”, „compusele” sale), are – pe nenumărate căi mass-media – semantismul „deturnat” sistematic, spre a se crea „confuzia” între țigani / romi și români. Azi, mai mult decât oricând se constată necesitatea revenirii la numele antic al statului nostru, Dacia, renunțându-se la numele de România, impus de imperiile moderne / contemporane... (cf. Ion Pachia-Tatomirescu: Istoria religiilor, I, Din paleolitic / neolitic până în mitologia pelasgo-daco-thracică – sau valahică / dacoromână, Timișoara, Editura Aethicus, 2001, p. 122 sq.

sânge și aur, despre măreție și decădere, un vis chiar despre noi.

Pun ibricul pe foc, pregătesc o cafea, sorb și cu capul sprijinit în podul palmei încerc să mă adun.

Eram într-o poiană, vedeam doar cerul adică – infinitul și pământul-adică cunoscutul. Obrazul îmi este brăzdat de un vânt moale care seamănă cu tăișul sufletului strămoșilor mei. Mă aflu într-un ținut binecuvântat de Dumnezeu, țara dacilor liberi, țara moșilor... Privirea îmi zboară spre un brad sub a cărui fâlnicie se odihnește un bătrân. Mă apropiu și dau binețe.

- Bună ziua, moșule!
- Bună ziua, tinere!

M-am trezit
b r u s c ,
aveam cămașa
rece și udă,
am avut un
vis, dar ce
vis, despre
d a c i și
r o m a n i ,
d e s p r e

- Cum te cheamă, bătrâne?
- Decebal, băiete. Așază-te lângă mine, hai să-ți spun o poveste. Am dormit două milenii, ce-i drept cam agitat, dar acum trebuie să avem o discuție de la dac liber la român...! Aici, în locul ăsta binecuvântat, se află inima țării noastre sfinte, legată prin vene de tot restul Pământului ăsta românesc. Această inimioară a adunat de-a lungul veacurilor tot sângele vărsat de noi la Tapae, Podul-Înalt, Călugăreni, Mărășești, Ip, Iclod, Moisei, Carei, Timișoara, București. Sub picioarele tale dospesc toate visele de glorie ale lui Bogdan, Horia, Cloșca, Iancu și a altora, a căror amintire a fost ștearsă de lacrimile istoriei.

- Și ce s-a întâmplat cu el, bătrâne?
- A căpătat viață și s-a transformat în aur.
Rămân mut de durere. Bătrânul se ridică. Pare un munte, un munte de aur.

- Acum, plec copile, vremurile-s grele, iar eu sunt obosit. Dumnezeu să vă aperse, iar scutul dac să vă fie pavăză.

Am terminat cafeaua, ies afară, cerul este tot senin în infinitul lui, calc Pământul acesta sfânt, dar bogăția, bogăția unde este?

Zam 08/09/2013

Iubit povestitor și făurar,
La foc de vreascuri, stau copiii roată.
Să le mai spui, parcă te roagă iar.
Povestea cu „Dumbrava minunată”!

Șoimari viteji din tulnice doinind
Dau zvon prin codri, munții toți să știe,
Că vine prin poiene de argint
Tătuca Sadoveanu-n ospeție.

La Hanu-Ancuței, sub senin de lună,
Te-așteaptă vinu-n cupe scăpărat...
Mitrea Cocor azi poate vrea să-ți spună
De câte s-au schimbat la el în sat...

Și cornu-n cui te-așteaptă cu răbdare,
Ca sunetul ce doarme-n semnul slovei,

Când vei pleca din nou la vânătoare,
Cutreierând pădurile Moldovei...

Poporul e izvorul viu din care
Ai prins atâtea frumuseți de grai...
Tu le-ai brodat cu-a inimii dogoare,
Ca țării mai frumoase să le dai!

Trec lebede pe ale vârstei ape
Dar anii vor rămâne fără număr,
Cum tu, cu cerul patriei sub pleoape,
Stai cu Carpații umăr lângă umăr!...

În pregătirea acestei pagini, am apelat, desigur, la arhiva revistei „Scrisul bănățean”. Acolo am dat peste o rubrică de emoție și speranță, numită pe atunci „Poșta redacției”. Unul din tinerii cărora li se trimitea „o formă de răspuns”, era scriitorul de azi, Viorel Marineasa. Publicând sfaturile redactorului responsabil de rubrică, fie ele chiar naive, dorim ca măcar pentru o clipă, să-i apropiem maestrului o bucurie a tinereții.

-R-

VIOREL MARINEASA - Timișoara: Străduiți-vă să versificați nu gândiri abstracte ci sentimente, expresii ale unor trăiri afective. Deocamdată mai aveți dificultăți prozodice, și n-am observat destul interes pentru preocuparea de a fi actual în conținut. Remarc doar versurile: „Mă zăresc cufundându-mi obosite-le dimineți / În amurgul ochilor tăi. / Pe aceeași cărare tomnatică, / În urma noastră, s-aude căzând / Un fruct pârguit.” Nu vi se pare că o astfel de atmosferă deprimantă nu este nimerită omului tânăr din societatea noastră?

Închipuiți-vă două șiruri de pionieri de-a lungul drumului pe care-l străbătea poetul Marcel Breslașu de la intrarea în Palatul pionierilor din Timișoara până la sala unde urma să aibă loc o întâlnire cu cititorii. Și la fiecare pas, rândurile vibrau înlănțuind din vers în vers o poezie a poetului oaspete. Florile poeziei și copilăria fericită a anilor noștri se împleteau într-o multicoloră, admirabilă ghirlandă.

E un episod emoționant și semnificativ din Săptămâna poeziei, ediția 1963, desfășurată cu succes și în Banat, ca și în întreaga țară. Deși abia în al doilea an de existență, Săptămâna poeziei poate fi socotită pe drept cuvânt ca o adevărată sărbătoare.

Nu arareori aceste întâlniri entuziaste se transformau în laboratoare de lucru. Discuțiile purtate la clubul Sindicatului învățământ din Timișoara au abordat o serie de interesante probleme ale literaturii pen-

tru tineret și copii. Sugera cineva, acolo, că aria de inspirație a poezilor să fie încă mai largă, corespunzătoare cu preocupările, mult mai complexe decât altădată, ale elevilor. S-a vorbit, de asemenea, de existența și de răspunderea, deopotrivă a cadrelor didactice, ca și a poezilor, într-o problemă atât de importantă ca aceea a educației noilor generații. „V-ați adresat în seara aceasta dascălilor, a precizat unul din vorbitori, am constatat că și dumneavoastră sunteți dascăli”.

Probleme asemănătoare au mai fost ridicate și la întâlnirea cu tineretul școlar din Șiria. „Sunt o pasionată cititoare de literatură și am pentru dumneavoastră o rugămintă: să scrieți mai mult pentru copii, căci copiii citesc mult și drag ne e să avem întotdeauna cărți bune”, a spus una din micile participante la discuții.

Să mai reținem din aceste discuții, cerința exprimată de o elevă din Șiria

ca scriitorii să dea atenție și genului dramatic cu destinația tineret și copii, cerință îndreptățită de insuficienta zestre pe care o avem în prezent în acest domeniu.

Era firesc ca la aceste întâlniri să se manifeste și preocuparea pentru trecutul literaturii noastre. Trei din acțiunile care au avut loc în Banat s-au desfășurat în localități unde s-au născut însemnate personalități literare: la Lenauheim, satul de naștere al poetului german Nikolaus Lenau, la Beciche-recul Mic, locul de obârșie al aceluia pe care Eminescu îl numea Țichindeal-gură de aur și la Șiria leagănul lui Ion Slavici.

Din albumul cu scriitori

Fănuș Neagu, la masa de lucru de acasă

În atenția cititorilor noștri:

Revista „Scrisul bănățean” se distribuie prin rețeau de difuzare a jurnalului „Banatul” în instituțiile de învățământ de pe cuprinsul Banatului istoric.

se distribuie gratuit

ISSN 2284 – 6956
ISSN-L = 2284 – 6956

www.scrisulbanatean.ro

Tel. 0721 935 392

COLEGIUL
DIRECTOR

Ion Marin ALMĂJAN * Vasile BARBU * Ioan BERLOVAN * Nicu CIOBANU * Doru Dinu GLĂVAN * Ioan HAȚEGAN * Răzvan HRENOSCHI * Marian ODANGIU * Gelu STAN
Secretar de redacție: Monica GAIȚA webmaster: Grațian NEAMȚU Corector: Ana-Maria COTOȘPAN